

[**PULKRES** *sb m*

pułkres, półkres.

e jasne; w poł- o *pochylone.*

sg G pułkresa, pułkresu. ◊ *A* półkres. ◊ *L* pułkresie.

Sł stp, Cn brak, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów): półkresu.

Punkt wyznaczający połowę trasy, jaką według potocznych wyobrażeń słońce odbywa po niebie; środek nieba, zenit:

Fraza: peryfr. »w półkres nieba słońce wstąpiło« = *nastało południe*: W półkres niebá ognifte iuz słońce wstąpiło [*sol medium caeli conscenderat igneus orbem VIII 97*]/ Gdy zdáléká y zamek y mur widác było *VergKoch 218.*

Przen: Punkt wyznaczający połowę trasy, jaką odbywa po niebie upersonifikowana noc; środek nocy, północ; późna, głęboka noc: Bo nie świeciły áni płánety od siebie/ Ani iálność pogodna nie była ná niebie: Ale ciemnéné obłoki/ á noc zá chmurámi W pułkrešie sówym zákryłá Xiężyc y z gwiazdami [*lunam in nimbo nox intempesta tenebat III 587*]. *VergKoch 85 (Linde).*

Frazy: peryfr. »noc z pułkresa(-u) odchodzi, wyszła« = *minęła północ* [*szyk zmienny*]: Aczkolwiek noc wyfzłá z pułkrefá [*iam nox umida caelo praecipitat II 8-9*]/ A gwiazdy záchodzącé do pokoiá wiodá [...] *VergKoch 34*; á z tym cię Bóg żegnay/ ábowiem Wilgotna noc spułkrefu odchodzi [*torquet medios Nox umida cursus V 738*] *VergKoch 144.*

peryfr. »dochodziła do pułkresu swego noc« = *zbliżała się północ*: Iuz práwie dochodziłá do pułkrefu sówégo/ Wilgotna noc [*iamque fere mediam caeli Nox umida metam contigerat V 835*] [...] *VergKoch 147.*

MFr